

Sergej Koeznetsov

VLINDERHUID

Uit het Russisch vertaald door Helen Saelman

I

Je bent tien jaar, of misschien jonger. Je zit met je moeder in de metro en kijkt door de doorzichtige deuren in de wagons voor je. Plots zie je dat er helemaal vooraan iets aan de hand is: mensen springen geschrokken op en rennen naar achteren, tegen de rijrichting in. Ze rennen zo te zien voor hun leven, tot ze op de gesloten deuren tussen de wagons stuiten. Uit alle macht rukken ze aan de klink, maar dan vertrekken hun gezichten; de normale trekken worden weggeblazen door de paniek zoals een rimpeling op het water door de wind. Er nadert iets onzichtbaars, iets naamloos en vormloos, verschrikkelijker dan de dood, onverdraaglijker dan een nachtmerrie. Iets dat ze heel hun leven al hebben geweten, en heel hun leven hebben geprobeerd te vergeten.

En dan rijden de voorste wagons langzaam de doorzichtige muur van samengebalde ontzetting in, en je kunt het niet meer aanzien, de tegen het glas gedrukte gezichten, de in een woordeloze schreeuw opengesperde monden en de uitpuilende ogen. Je wendt je blik af naar de mensen die dichterbij zitten en nog niet door ontzetting zijn bevangen, en weer zie je hoe die lichte glimp van onrust overgaat in paniek, hoe ze opspringen en rennen en rennen en op de glazen deuren bonken, terwijl de onzichtbare muur steeds dichterbij komt, onafwendbaar als in een droom. Maar zelf sta je niet op, je tast niet naar de hand van je moeder; je denkt alleen opgelucht dat het bijna voorbij is.

Dit is maar fantasie. Ik was een jaar of tien, misschien jonger, en ik stelde me dit tafereel dikwijls voor. Met de leeftijd veranderde het: de muur werd een golf, een golf uit een verre, koude, bloedstollende zee,

die van voor naar achter door de metro spoelde. Maar nu bleven alle passagiers op hun plaats zitten, tot de rillingen hun gezicht vervormden zoals een hand een gebruikt zakdoekje verfrommelt.

Ja, ik had als jongen een rijke fantasie. Toen ik wat ouder werd, vertelde ik anderen wat ik als klein kind altijd geloofd had, namelijk dat er in de metro een plek is waar de hel slechts door een dun vliesje van onze wereld gescheiden is en de ontzetting de tunnel binnensijpelt. Maar de treinen razen er zo hard langs dat alleen zeer gevoelige mensen het opmerken. Bij de woorden 'zeer gevoelige' keek ik de meisjes veelbetekend aan. Soms werkte dat.

Inmiddels weet ik dat het niets met gevoeligheid te maken heeft. Het is mijn persoonlijke hel, mijn eigen ontzetting, mijn samengebalde nachtmerrie. De andere passagiers hebben er geen flauw vermoeden van, bij niemand zal een gezicht vertrekken of een haar te berge rijzen. Ik ben de enige die de tekens opmerkt, het naderend onheil voelt, de taal verstaat van de dingen die vergeefs waarschuwen voor dat onheil.

Vezels van wollen sjaals gaan overeind staan, leren jacks raken bedekt met kleine scheurtjes, veertjes komen uit donsassen gepiept alsof ze ervandoor willen gaan, kousen drukken zich dichter tegen benen aan, reclameaffiches verliezen hun kleur, de ramen van de treinstellen kunnen ieder moment uiteenspatten, de deurgrepen krimpen ineen onder je hand, de deuren schreeuwen van ontzetting. Alles verstijft alsof de tijd is uitgeschakeld, het geraas van de wielen verstomt en plots hoor je de conversatie van twee meisjes die bij de dichte deur staan. De een is klein, mager, met zwart warrig haar, de ander is slank met lange benen en blond haar. Zo-even stonden ze nog te lachen en elkaar aan te porren en bespraken ze waaraan ze hun eerste geld zouden uitgeven, nu zijn hun gezichten tien jaar ouder geworden en hoor je de blonde zeggen: 'Ik kan gewoon niet geloven dat ze er niet meer is.' Ze veegt haar ogen af met een zakdoekje dat net zo verkreukeld is als jouw gezicht, terwijl de kleinste haar hand pakt en zegt: 'Ik kan nog steeds niet huilen.' En dan wordt het geluid doffer, in je ooghoeken krult de ruimte op zoals oud behang aan een vochtige muur, het wordt donker voor je ogen, alsof de hele wereld, verborgen achter kringelende zwarte spiralen, over je heen spoelt. Je krijgt bijna geen lucht meer, je lichaam verliest zijn contouren en wordt

samengeperst in een zwarte cocon. Wanhoop en radeloosheid ballen zich zo samen dat je je hand maar hoeft uit te steken om ze te voelen.

Is dit diezelfde ontzetting van uit je kindertijd? Nee, het is eerder verdriet, samengebald verdriet, beklemming, een onophoudelijk oorsuizen, het stromen van je eigen bloed, duisternis en nog eens duisternis, een donkere wolk die blijft hangen aan de plooitjes van je kleren en de omtrekken van je gezicht, aan het haar dat op je voorhoofd plakt, aan je vingers met de afgekloven nagels. Die cocon, die wolk draag je met je mee wanneer je uit de metro stapt. Je praat met anderen, voert besprekingen, neemt beslissingen, beantwoordt zakelijke brieven. Je flirt met meisjes, speelt met je kinderen, lacht naar kennissen, probeert te leven zoals altijd. Maar op zulke dagen bevind je je op de grens met de hel: het leed sijpelt uit deuren die op een kier staan, stroomt langs de muren van de huizen, snerpt onder je voeten als gebroken glas. Ieder gebaar veroorzaakt pijn, iedere aanraking een siddering, je huid lost op en het rauwe vlees komt bloot te liggen, amper bedekt door een grijze wolk van verdriet.

Zulke dagen zijn een beproeving voor me. Om me er enigszins doorheen te slaan denk ik aan de vrouwen die ik heb gedood.

2

Elektronisch gepiep. Niet het ratelen van metaal of het rinkelen van een belletje, maar het kunstmatige gepiep van een microchip. Het is de Ikea-wekker die afgaat, een felgekleurde pluchen kinderwekker met een groot cijferblad en gele wijzers. Van onder de deken verschijnt een magere hand met een zilveren ringetje aan de wijsvinger, en vervolgens een arm met net boven de elleboog een nauwelijks zichtbaar litteken. De hand geeft een tik op de blauwfluwelen knop, het geluid stopt, de arm verdwijnt.

Je hebt geen zin om je ogen open te doen, geen zin om wakker te worden. Door je oogharen zie je een hoek van het kussen, een haarlok, de rand van de deken. Slapen, met de deken over je hoofd; slapen, stevig ingewikkeld, verstopt in een cocon. Alleen zo kun je slapen, altijd al, van toen je klein was.

‘Goedemorgen!’

Voor wie was dat schorre, slaperige ‘goedemorgen’ bestemd? Er is verder niemand in de kamer. Een lichtplekje zo geel als de wijzers van de wekker op de kleurige kelim naast het bed, het volstrekt doffe scherm van een openstaande laptop, een roze pluchen konijn tussen de muur en jouw lichaam. ‘Goedemorgen.’ Alsof je jezelf probeert wakker te maken.

Inderdaad, goedemorgen, Ksenia.

Ja, je heet Ksenia, je woont in een huurflat van tweehonderdvijftig dollar per maand, dat is weinig, je hebt hem via via. Ongeveer een derde van je salaris, net als in West-Europa, net als bij de grote mensen. Je bent ook al groot – drieëntwintig – je werkt op de afdeling Nieuws van de on-

line krant Avond.ru. A-v-o-n-d-dot-ru, de naam zegt u waarschijnlijk niets, een tamelijk onbekende tweederangskrant, maar het nieuws is wel goed.

Buiten regent het, het is december, grijze hemel, geen sneeuwvlokje te zien. De lichtplekjes heb je je verbeeld, je was nog slaapdronken. Schuif je voeten in je donzige pantoffels, pak je witte ochtendjas van de stoel, druk op Play, zet het geluid harder. Gotan Project met een cover van Gato Barbieri. Zo begint je dag.

Op weg naar de badkamer kun je het niet laten je mail te checken. Vijf berichtjes, waarvan vier spam, waarvan twee over borst- en penisvergroting. Op geen van beide zit je te wachten, een penis heb je niet en je borsten zijn zo al goed.

Hoe zie je eruit? Mager, klein, met warrig zwart haar, lippen die wat gezwollen zijn van de slaap, grote ogen die maar niet open willen. Je bekijkt bericht nummer vijf, het is van je vriendin Olja, gelukkig niet iets van je werk. Dat kan trouwens ook bijna niet, je bent om halfdrie naar bed gegaan en om acht uur opgestaan, in de uren daartussen wordt er geslapen en niet over het werk gemaïld.

Je loopt naar de badkamer, zet de douche aan, staat even stil voor de spiegel en probeert je dag voor ogen te krijgen. Wat heeft hij te bieden? Om te beginnen de lopende zaken, daarna met Sasja praten over geld, lunchen bij Coffee House, mama's verjaardag, ze heeft je gevraagd om tegen zevenen te komen, alsjeblieft niet later. Met een zucht doe je je ochtendjas uit en kijk je in de spiegel, die al helemaal beslagen is. Het is hier vochtig en dampend warm, zoals je het graag hebt.

De blauwe plekken op je borst en schouders zijn nauwelijks zichtbaar, maar op je heupen des te meer. En de striemen op je billen doen pijn in het gloeiendhete water. Ja, je houdt ervan als vrijpartijen je lichaam lang bijblijven. Je houdt ervan als ze je pijn doen. Vandaar die verzameling van je: zwartleren speeltjes, zwepen, knevels, tepelklemmen. Op je goede dagen vind je dat de normaalste zaak van de wereld. Soms wil ik dansen in de nachtclub aan Kropotkinskaja, denk je dan, en soms wil ik geslagen worden en pijn voelen. Of het nu om seks gaat of om dansen, het voornaamste is een goede partner. Zo denk je erover op je goede dagen, maar op je slechte dagen besef je dat seks iets anders is dan dansen en

dat iemand met jouw smaak niet zo gemakkelijk een geschikte partner vindt. Niet zo gemakkelijk, maar het lukt. Min of meer.

Of eigenlijk niet, om eerlijk te zijn. Met je laatste minnaar heb je het een week geleden uitgemaakt, en wat schrijnt is niet de zoete pijn van het genot maar de knagende pijn van de scheiding. Je draait de kraan dicht, droogt je af, voelt je schaafwonden branden. Glimlachend loop je naar de keuken en zet water op. De muziek in de kamer hoor je daar nauwelijks. Je kijkt op de klok, er is nog tijd voor een kop koffie.

Zo begint je dag. Buiten schijnt de kleurloze zon tussen de decemberwolken. Goedemorgen, lieve Ksenia. Vergeet niet je warm aan te kleden, er staat een harde wind vandaag. Vergeet niet het cadeautje voor je moeder mee te nemen, en je mobieltje, je geld, papieren, metro-abonnement. Vergeet niet dat je vandaag veel te doen hebt. Pas goed op jezelf, lieve Ksenia. O ja, je sleutels. Die moet je ook niet vergeten.

3

Er was eens een meisje dat bij haar papa en mama woonde, naar de kleuterschool ging en daarna naar de grote school, en danste en lachte. Ze hilde nooit. Papa en mama gingen scheiden, het meisje deed eindexamen, begon te werken en zit nu, zes jaar later alweer, in een kantoorhokje met haar sterke vingers op het toetsenbord te hameren, het warrige haar min of meer bij elkaar gehouden door een haarspeld, de gestifte lippen in concentratie opeengeklemd, in haar stem geen spoor meer van de ontspannenheid van die ochtend.

‘Ksenia, zetten we het nieuws over Berezovski op de startpagina of hangt hij iedereen de keel al uit?’

‘Iedereen hém, denk ik eerder. Wat hebben we verder nog?’

‘Ik zal eens kijken.’

Een normale dag. Ze is de grote baas van een klein huis. Het klinkt goed, hoofdredacteur van de afdeling Nieuws, maar onder zich heeft ze anderhalve man en een paardenkop: drie vaste medewerkers en een paar freelancers. Ze zijn wel allemaal een paar jaar ouder, sommigen hebben zelfs een diploma journalistiek. Vinden zichzelf heel professioneel, haha. Haaien met een pen zijn het. Jakhalzen met een toetsenbord. Uitvreter met een muis. In het begin heeft ze zich wel eens kwaad moeten maken, maar nu kennen ze allemaal hun plaats en doen ze goed hun best.

Aleksej, die aan het bureau naast haar zit, vraagt via ICQ: ‘Hoe is het?’ Ze antwoordt: ‘Oké,’ en meteen daarachteraan: ‘Wanneer komt het interview?’ ‘Ben ermee bezig.’ En inderdaad, hij zit met hoofdtelefoon op het interview uit te werken.

Werk dat je iedere dag doet krijgt natuurlijk iets van een sleur. Kijken of ze het goede nieuws eruit hebben gepikt, fouten verbeteren, de vertaalsters op hun kop geven, beslissen wie er vandaag om commentaar moet worden gevraagd. Een paar keer per week komt er echt iets goeds uit, iets waar ze zich niet voor hoeft te schamen, waar ze trots op kan zijn. Niet dat de grote bulk nou zo slecht is, maar trots... Trots kan ze zijn op het begin van haar carrière, ze is pas drieëntwintig en nu al hoofdredacteur. De baas. Grappig toch.

Ksenia houdt van haar werk. Ze vindt het leuk om het nieuws door te spitten, en nog leuker om te coördineren, dirigeren, controleren. Over een jaar of wat zal ze een goede manager zijn, de vraag is alleen waarvan. Misschien wordt ze wel een echte hoofdredacteur, bij een papieren krant, als Poetin tenminste niet alle kranten naar zich toe trekt zoals hij met de televisiezenders heeft gedaan. Of misschien blijft ze op het net, maar dan bij een bedrijf. Die Amerikanen hebben trouwens gemakkelijk praten; bij hen staat de 'e' voor 'elektronisch', maar in het Russisch betekent 'eb': 'neuk'. Als Ksenia met 'e-business' komt aanzetten, krijgt haar moeder een rolberoerte. 'IT-business' dan maar.

Ksenia houdt van haar werk. Ze voelt zich graag zelfverzekerd, succesvol, veelbelovend en is het liefst met van alles tegelijkertijd bezig: een interview redigeren, chatten, het nieuws doornemen. Om elf uur zetten ze de eerste lichtung online en dan is er tijd voor een kop koffie in de kantine met Aleksej, de laatste mop op anekdote.ru en het gesprek over haar loon met Pasja.

Pasja Silverman, Ksenia's directe chef, hoofdredacteur en oprichter van Avond.ru, had tot zijn zevenendertigste geen enkele interesse voor journalistiek. Eind jaren tachtig is hij van Grozny naar Moskou gekomen. Net op tijd: eerst verdwenen de Russen uit de stad, toen de Tsjetsjenen en toen verdween de stad zelf. Halverwege de jaren negentig zat Pasja helemaal in de reclame, maar bij een zoveelste markthervorming ontglipten tv en billboards hem, en bij het begin van het nieuwe millennium was van zijn vroegere reclame-imperium alleen nog de internet-tak over. Die vervolgens wel meelifte met de investerings-boom van 2000.

Toen Pasja met internet begon, draaide het in de reclame vooral om

banners, kleine rechthoekjes in de marge op een website. Wanneer je uit nieuwsgierigheid zo'n rechthoekje aanklikte, kwam je op de site van de adverteerder terecht. Meer was het niet. Er viel geld te verdienen met het aantal keren dat de banner werd getoond (*pay-per-view*) of het aantal keren dat hij werd aangeklikt (*pay-per-click*). Daarna kwamen de vierkante banners, de pop-ups, de flashbanners en een hele rist prachtige technologische snufjes, maar het principe is nog steeds hetzelfde. Dankzij de voortschrijdende technologie is er nu *targeting*, waarbij de internetreclame die iemand te zien krijgt afgestemd is op zijn profiel, maar hoe dan ook verdient Pasja nog steeds zijn geld met kleine plaatjes die mensen op hun scherm zien en soms ook nog aanklikken.

Pasja heeft handel in advertenties altijd gezien als handel in iets wat niet bestaat. Maar dat schrikt hem niet af, want jaren geleden is hem eens uitgelegd dat in de wiskunde denkbeeldige getallen, bijvoorbeeld de vierkantswortel uit -1 , net zo belangrijk zijn als gewone getallen. Handel in advertenties in een ook nog eens virtuele ruimte is dus helemaal denkbeeldig, maar zoals wiskundigen dankzij het denkbeeldige getal 'i' vergelijkingen kunnen oplossen en grafieken kunnen tekenen, zo kan Pasja dankzij zijn banners zijn eigen zaken uitbouwen en die van anderen ondersteunen. De gedachte dat hij handelt in iets wat niet bestaat bevalt Pasja wel, misschien omdat er van de stad waarin hij is opgegroeid geen steen meer op de andere staat.

Een paar jaar geleden is Pasja op de logische gedachte gekomen dat hij meer winst zou kunnen maken als hij een eigen platform creëerde voor zijn banners in plaats van ze alleen op andermans sites te zetten. Hij besliste een eigen internetkrant te beginnen waarin hij meteen ook af en toe een advertorial of een artikel op bestelling kon plaatsen, temeer daar de verkiezingen in aantocht waren en politici voor wat extra reclame nog steeds een aardige duit overhadden, al waren de *golden nineties* voorbij.

Als reclamejongen dacht Pasja dat hij met een uitgekiende promotiecampagne voldoende publiek kon trekken. Maar na een halfjaar zag hij in dat een online krant iets heel anders was dan waspoeder of een nieuw model mobiele telefoon. Er was een felle concurrentie tussen de internetmedia. Pasja stuurde bijna al zijn redacteurs de laan uit om ze te ver-

vangen door nieuwe. Daar was Ksenia er een van, en inmiddels weet Pasja dat hij het aan haar inzet en talent te danken heeft dat het nieuws op zijn site zo'n succes is, terwijl Lenta.ru toch een veel breder aanbod heeft.

Ksenia heeft gevoel voor stijl; door haar toedoen wordt het onbenulligste nieuwtje een boeiend verhaal, herkent een doorsneegezin in het economische nieuws zijn dagelijkse problemen en klinkt het commentaar van een deskundige als een openbaring vanuit de hemel. Het afgelopen jaar heeft Pasja haar al twee keer opslag gegeven, maar nu hij haar zo op haar gemak in de luie stoel tegenover zich ziet zitten, de benen over elkaar geslagen, heeft hij er spijt van dat hij indertijd zo meegaand is geweest. Ze krijgt geen cent meer van me, denkt hij bij zichzelf en met een vriendelijke glimlach zegt hij:

‘Hoe is het ermee, Ksenitsjka?’

‘Goed, dank je,’ antwoordt ze.

Warrig haar, een gebiedende mond, sterke, magere armen rond haar knieën geslagen. Ze houdt er niet van dat Pasja een koosnaampje gebruikt, voor iedereen is ze Ksenia, zelfs voor haar minnaars. Zo mag ook niemand anders dan haar vriendin Olja haar aanspreken als ‘Ksjoesja’, de naam uit haar kindertijd. Olja is de enige die hem kan uitspreken zonder dat Ksenia meteen moet denken aan rijmpjes als ‘Ksjoesja mijn poesje’ waar ze op school mee werd geplaagd. Maar Pasja is dol op koosnaampjes en heeft haar dan ook overgehaald – of liever: gelijmd en geslijmd – kortom, hij heeft haar zover gekregen dat hij haar af en toe – als-jeblijft, heel af en toe, want verder wil ik je dan best heel formeel aanspreken met je voor- en vadersnaam – ‘Ksenitsjka’ mag noemen; anders is het niet werkbaar, ik ben al een dagje ouder en kan mijn gewoonten niet zomaar meer veranderen. Ksenia heeft toegegeven, met als natuurlijk gevolg dat hij nu altijd ‘Ksenitsjka’ zegt. Sindsdien heeft ze al vaak meegemaakt hoe Pasja bij onderhandelingen gunstige voorwaarden weet te bedingen. ‘Niet dat ik er recht op heb,’ zegt hij altijd uitdrukkelijk, ‘ik vraag het u gewoon als een persoonlijke gunst.’ Als hij niet zo goed was in zijn vak zou dat waarschijnlijk niet werken, maar aangezien hij op het vlak van pr en promotie nu eenmaal onovertroffen is geven klanten hem zijn zin.

‘Hoe is het ermee, Ksenitsjka?’

‘Goed, dank je.’

‘Goed?’ Pasja draait zijn beeldscherm naar haar toe. ‘Kijk dan eens naar de rating van Rambler en zeg me op welke plaats wij staan.’ Een scherm vol lichtblauwe streken: de Rambler top-100, de belangrijkste ranglijst van het hele Russische internet, die van bijna alle sites het aantal bezoekers bijhoudt. De lijst, die verdeeld is over een stuk of vijftig rubrieken, wordt ieder halfuur bijgewerkt. De meest bezochte sites staan bovenaan. Ook al weet iedereen dat zo’n rating ook gemanipuleerd kan worden, toch dient hij als leidraad voor adverteerders en ook voor kleine investeerders die willen weten of hun geld wel genoeg opbrengt.

Op dit moment toont Pasja’s lcd-scherm de rubriek ‘Media en tijdschriften’. Zoals altijd strijden Lenta en News.ru om de eerste positie en staat Avond.ru ergens tussen plaats tien en twintig.

‘Wat wil je dan, Pasja,’ zegt Ksenia, ‘dat krijg je als je zo zuinig bent. Je weet heel goed dat ik binnen mijn budget het onmogelijke doe.’ Haar gezicht staat nog koppiger nu, haar lippen zijn kwaad opeengeklemd.

‘Ksenitsjka, lieverd,’ zegt Pasja en hij gaat op de hoek van de tafel zitten. ‘Noem je dat zuinig? Ik heb je dit jaar al twee keer opslag gegeven. De eerste keer omdat je inderdaad chef werd in plaats van Lena, de tweede keer enkel en alleen op grond van je prestaties. Maar zeg nu zelf, zijn die er sindsdien op vooruitgegaan? Of moet ik het anders stellen: zullen die erop vooruitgaan als ik er nog eens tweehonderd dollar bovenop doe?’

‘Als ik nu ja zeg,’ antwoordt Ksenia, ‘dan beweer jij dat ik niet genoeg mijn best doe en dat er dus geen reden is voor opslag. En als ik nee zeg...’

‘... dan is daar nog minder reden voor,’ zegt Pasja instemmend. ‘Goed gezien. Iedere werknemer heeft een natuurlijk plafond en als dat eenmaal bereikt is, kun je betalen wat je wilt, maar meer zal er niet uit komen. Stel dat je nu met een of ander bijzonder project kwam, iets wat heel veel adverteerders en bezoekers zou aantrekken, ja, dan zou ik daar wel een apart budget voor vrijmaken. Waarvan een deel voor jou persoonlijk, dat spreekt. Maar nu... Nee, sorry hoor, ik kan je geen cent méér geven.’

‘Aan wat voor project denk je dan?’ vraagt Ksenia met een glimlach.

‘Dat weet ik niet,’ zegt Pasja schouderophalend. ‘Iets dat past binnen het concept van onze krant én lezers trekt. Maar dat niet lijkt op wat onze vrienden van andere internetmedia doen.’

Juist ja, denkt Ksenia knikkend, een soort tafeltje-dek-je-ezeltje-strek-je.

‘Ik zal erover nadenken,’ zegt ze en ze staat op.

‘Je moet het niet verkeerd opvatten,’ zegt Pasja verontschuldigend. ‘Maar ik zit nogal krap, met die verkiezingsreclame die zo is tegengevallen, nou ja... een beetje is tegengevallen.’

‘Wat naar voor je,’ zegt Ksenia somber en Pasja beseft in een flits dat hij schaamteloos staat te liegen, want de zaken gaan uitstekend; er is geld zat, maar dat wil nog niet zeggen dat je het allemaal aan je personeel moet uitdelen. Want als iemand goed zijn werk doet voor zeventienhonderdvijftig dollar, waarom zou je hem dan duizend geven? Dat kan altijd nog als hij door de concurrent weggekocht dreigt te worden. En daarom zegt Pasja voor ieder gesprek over salarisverhoging zo vaak ‘geen geld, geen geld, geen geld’ tegen zichzelf dat hij het uiteindelijk zelf gelooft en het met een zuiver geweten ook tegen anderen kan zeggen. Zo zit die wereld van hem, waarin niets echt is, nu eenmaal in elkaar.

Naar al die overwegingen kan Ksenia enkel gissen, maar toch keert ze heel tevreden terug naar haar eigen bureau. Per slot van rekening weet ze nu wat haar te doen staat. Ze hoeft alleen maar een project te bedenken en daarmee weer aan te kloppen bij Pasja: ‘Weet je nog wat je me beloofd hebt?’

Ze is helemaal niet boos om Pasja’s klinkklare leugens over de verkiezingsreclame. In haar hart weet ze dat ze, wanneer ze ooit in diezelfde positie zal zitten, precies hetzelfde zal zeggen. Ze houdt er wel van haar chef gade te slaan; hij is bij de pinken, ze kan nog wat van hem leren. De collega’s mopperen soms dat ze zijn krenterigheid beu zijn, maar of zij hem nu beu zijn of hij hen, zegt ze bij zichzelf, wat zouden we doen zonder Pasja? Hij is een goede chef: amicaal maar niet plakkerig, gezellig maar niet opdringerig.

Voordat Ksenia bij Avond.ru terecht kwam, werkte ze op de internetafdeling van de Moskouse vestiging van een westerse uitgeverij. Hoewel bijna alle werknemers uit Moskou kwamen, hing er een Amerikaans

aandoende sfeer van politieke hypercorrectheid. Strenge kledingvoorschriften, geen seksueel getinte grapjes, geen geflirt. Wanneer haar vriendin Marinka langskwam, zei die soms voor de grap dat de thee in de plastic bekertjes gewoonweg bevroor van zoveel beleefdheid, maar Ksenia had het er aanvankelijk wel naar haar zin. Wanneer ze naar haar werk kwam, met tepels die nog nazinderden van de tepelklemmen en dijen vol verse schaafwonden, bedacht ze gniffelend dat haar collega's zich zouden doodschrikken als ze hoorden hoe haar nachten eruitzagen. Ze had een mooie carrière voor zich, met misschien een mogelijkheid om over te stappen van het internet naar de reclame-afdeling, en dat trok haar wel aan. Sinds ze op haar negentiende bijna toevallig als assistente op een laboratorium van het Centraal Instituut voor Wiskunde en Economie was beland, had ze zich voortdurend op het net opgehouden, en soms had ze het gevoel dat het echte leven en de echte business aan haar voorbijgingen. Aan die baan was trouwens een onverwacht snel einde gekomen, tijdens een personeelsuitstap vlak voor Kerstmis.

Er was een hotel buiten Moskou afgehuurd; een paar wilden 's avonds nog terug naar de stad, maar de meesten zouden blijven slapen. In de feestzaal stond het buffet klaar, de *big boss* bracht in redelijk Russisch een toast uit, de discolichten flitsten aan en de plaatselijke dj liet Europese pop door de zaal schallen. Na een uur waren haar collega's al uitgelaten aan het dansen en waande Ksenia zich op een schoolfeest van vroeger. Zelf danste ze graag en goed, maar de zeurderige dreun maakte haar niet bepaald enthousiast. Nog niet zo lang geleden bracht ze altijd haar eigen lievelings-cd's mee naar feestjes, maar nu deed ze dat niet meer. Tegen de muur geleund kletste ze wat met Lisa van Marketing, die een uitzonderlijk kort rokje aanhad en al een beetje aangeschoten was. Daarna liep ze naar de tafel met de drankjes en toen ze zich vooroverboog om een glas vruchtensap in te schenken, voelde ze dat iemand in haar billen kneep. Twee vingers drukten precies op de verse diagonale, blauwzwarte striem, en voordat Ksenia besepte wat er gebeurde had ze zich omgedraaid en een klap uitgedeeld. Toen vijftien jaar geleden karate zich had bevrijd van zijn kwalijke reputatie, hadden haar ouders haar broer Ljova meteen op les gedaan. Ljova had zijn techniek op zijn jongere zusje geoefend en geprobeerd haar een paar *kata* en *mawashi* te leren.

Ksenia was een slechte leerling geweest en dacht dat ze in de voorbije jaren alles alweer vergeten was, maar haar lichaam bleek een goed geheugen te hebben: de klap was perfect.

Er sopte iets onder haar knokkels en Ksenia zag tot haar verbazing bloed, dat zich verspreidde over het witte hemd van Dima, de vijfendertigjarige, roodwangige adjunct-directeur. Hij was ooit als zakenman begonnen dankzij zijn connecties bij de communistische jeugdbeweging Komsomol, maar was in de draaikolk van de jaren negentig wat uit de boot gevallen en afgezakt tot gewoon bedrijfsleider. Momenteel zat Dima weer in de lift, op kantoor was hij – de *big boss* niet meegerekend – de derde man. Het geluk leek hem weer toe te lachen en dat was misschien wel de reden dat hij zich niet met een gezicht van ‘niets aan de hand’ afwendde, maar Ksenia een klap terug probeerde te geven. En Ksenia zag als in slow motion hoe haar rechterhand de klap afweerde, terwijl de linker- uithaalde om nogmaals terecht te komen midden in dat verbaasde, donkerroze gezicht.

Toen Ksenia even later langs de besneeuwde autoweg stond te liften en de pijnlijke knokkels van haar afgekloven vingers wreef, vroeg ze zich af of ze Dima's neus had gebroken of hem alleen een bloedneus had geslagen. Ze was kwaad op zichzelf. Ljova zou het geweldig hebben gevonden, maar zij schaamde zich. Nette meisjes deden zoiets niet. Stoute trouwens ook niet. Misschien had Dima haar per ongeluk aangeraakt en hadden haar handen veel te los gezeten? Het huilen stond haar nader dan het lachen, maar ze hilde nooit. Toen ze thuiskwam belde ze meteen haar toenmalige minnaar, dat hij moest komen en hardhandiger moest zijn dan anders: misschien konden bloeddruppels de niet-geplengde tranen vervangen.

Na de kerstdagen diende ze haar ontslag in. Niet omdat ze zich schuldig voelde, en al helemaal niet omdat ze bang was dat Dima wraak zou nemen. In luttele ogenblikken was Dima opgehouden haar chef te zijn. Niet vanwege de ongewenste intimiteiten, maar omdat ze geen respect kon opbrengen voor een man die zich twee keer achter elkaar had laten slaan door een amateur.

Ze weet wat ze aan Pasja heeft: hij haalt werk en seks niet door elkaar; en als ze al eens op het punt zou staan om hem een klap te verkopen, dan

zou hij haar tegenhouden. Of haar zelf een klap geven.

Pasja gaat rechtstreekse conflicten trouwens uit de weg. Hij weet niets van Ksenia's seksuele voorkeuren, maar hij begrijpt haar wel. Veel beter dan de meeste van haar minnaars.

Zo is het uitgegaan. Jullie waren op het verjaardagsfeestje van een vroeger klasgenootje van Sasja, op wie hij ooit verliefd was geweest. Het was er druk, en behalve een paar vrienden van Sasja kenden jullie er niemand. Sasja was je thuis komen ophalen en daar hadden jullie nog gevrijd, zonder te vermoeden dat het voor het laatst was. Tijdens het feestje kwam het gesprek op seks en jij kon het niet laten op te merken dat je graag het ruigere werk had, BDSM eigenlijk. 'Hè? Weten jullie niet wat dat is? Nou, dat wil drie dingen zeggen: BD staat voor *Bondage* en *Discipline*, DS voor *Dominaton* en *Submission*; en SM, dat weet iedereen, voor sadomasochisme. Eigenlijk zijn het allemaal verschillende zaken; sommigen houden van bondage, anderen van submission en weer anderen gaat het om de pijn op zich. Er zijn er ook die alles door elkaar willen, maar mij persoonlijk doet bondage niet zoveel.' Er viel een ongemakkelijke stilte, tot Sasja iets zei in de trant van: 'Nou, daar kunnen mensen als wij, met onze softe seks, niet echt bij; nooit geweten dat je zo pervers was.' En jij verstijfde meteen, hoewel het natuurlijk zijn goed recht was om in de kast te blijven, zoals dat bij homo's heet, en om zich tegenover zijn vrienden voor te doen als een brave vanillejongen. Je stond op en ging naar de keuken. Sasja kwam je achterna. 'Op je knieën en neem hem in je mond,' zei hij, en jij werd kwaad. Je had nooit beloofd om je ergens anders dan in de slaapkamer aan hem te onderwerpen en van permanente beschikbaarheid was al helemaal nooit sprake geweest. Daarom was jij absoluut niet van zins hem hier in de keuken te pijpen, op de verjaardag van een klasgenootje op wie hij verliefd was geweest toen hij nog een schattig jongetje was bij wie het waarschijnlijk niet in zijn hoofd opkwam om een meisje zo hard met een zweep te slaan dat de striemen een week lang op haar billen stonden. 'Wil ik niet,' zei je. En toen probeerde hij, net als in zo'n spelletje van jullie, je bij de haren te pakken en je hoofd naar beneden te duwen. Jij werd steeds kwader en zei: 'Niet doen,' en toen zei hij: 'Als je het niet doet, is het uit tussen ons.' Jij duwde hem weg en zei: 'Dan is het uit.'